

ПРОГРАМА "TAKE ONE..." ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Т.В.Каракатсаніс

Україна, м. Запоріжжя, КВНЗ "Запорізький педагогічний коледж" ЗОР

Сьогодні одним із пріоритетних напрямків у вітчизняній освіті є розвиток креативності особистості (Державна національна програма "Освіта" ("Україна XXI століття"), Указ Президента України № 756/2012 "Про проведення у 2013 році в Україні Року дитячої творчості"). В умовах євроінтеграції нашої країни зростає науковий інтерес до вивчення європейського досвіду із зазначеного питання (І.В.Гриненко, О.М.Дунаєва, В. О.Моляко, С.О. Сисоєва, та ін.). Проте практика впровадження новітніх програм як засобу розвитку креативності майбутніх учителів початкових класів в одній з високорозвинених держав Європи, Великій Британії, не була об'єктом спеціального вивчення, що і зумовлює актуальність даного питання.

Департамент освіти Великої Британії в маніфесті 2006 року ('Learning Outside The Classroom' manifesto) рекомендував вищим навчальним закладам, які здійснюють підготовку майбутніх учителів, забезпечити отримання студентами досвіду позааудиторного навчання, зокрема в музеях і галереях [1, с. 15]. Ці установи визнані урядом "центрами креативності", адже "навчання серед реальних об'єктів навколишнього світу розвиває допитливість і креативне мислення" [7, с.7]. Науковці додають, що в закладах, які є "осередками досягнень", майбутні педагоги можуть отримати інтелектуальний виклик та заохочення до виходу за рамки очікуваного [7, с. 6].

Зазначені ідеї підтримав один з найвідоміших музеїв світу - Лондонська Національна галерея (the National Gallery), яка виступила з ініціативою налагодження культурного співробітництва з вищими навчальними закладами країни, що готують учителів, ("The National Gallery ITE Cultural Placement Partnership") з метою підготовки студентів до реалізації вже діючої програми "Take one picture" (з англ. "Візьми одну картину") у початкових школах. Згідно цієї програми, щороку працівники галереї вибирають одну картину з фондів закладу для організації на її основі міждисциплінарної роботи в початкових школах [6]. Наприкінці року десять найкращих креативних продуктів учасників програми виставляються в Національній галереї Лондона.

Особливістю вищезгаданих ініціатив є застосування міждисциплінарного підходу, який науковці [7, с. 3] тісно пов'язують з креативністю, зокрема комбінаційною (М.Боден). В цілому, проекти сфокусовані на розвитку творчих потенцій учасників, зокрема майбутніх учителів початкових класів. Так, основними завданнями "The National Gallery ITE Cultural Placement Partnership Project" визначені наступні:

- сприяти використанню ресурсів музеїв і галерей у креативному міждисциплінарному викладанні та навчанні студентів педагогічних факультетів;
- підготувати майбутніх учителів до використання візуального стимулу як засобу розвитку мислення, у тому числі творчого, учнів початкової школи [7, с. 8].

Реалізація завдань здійснюється в ході співпраці, яка передбачає тиждень тренінгів і практичних занять для майбутніх учителів у галереї чи музеї. Цей тиждень визначено обов'язковим елементом програми професійно-педагогічної підготовки в більшості університетів - учасників. Тренінги, як правило, мають наступну структуру:

1) ознайомлення студентів з програмою "Take one picture" (її концепцією, структурою, часовими рамками);

2) представлення об'єкта за допомогою трьох підходів:

- *творчого* підходу (постановка питань для встановлення зв'язків (наприклад, стосовно походження картини, мети її створення, матеріалів і технік), обговорення особистих спогадів (вона нагадує мені ...));

- *фактичного* підходу (представлення картини з точки зору історика/ історика мистецтва/ хранителя музею тощо);

- *освітнього* підходу (генерування ідей щодо використання об'єкта як стимулу для навчання. В межах цього підходу виділяють три складові: обговорення способів представлення картини учням, які сприятимуть розвитку допитливості та уваги; визначення ключових питань для ініціювання дискусії та підказок для розвитку діалогу; окреслення напрямів дослідження (тем, питань, пов'язаних з об'єктом)).

3) презентація успішної практики (виступ студентів, які раніше брали участь у реалізації проекту);

4) ознайомлення з підходом "Take One..." (обговорення особливостей міждисциплінарного підходу в контексті програми; перегляд відеозапису проектної роботи однієї з початкових шкіл на предмет реалізації підходу "Take One...", наприклад, під час роботи з картиною П'єра - Огюста Ренуара "Парасольки" в 2010 році ([http:// www.takeonepicture.org/exhibition/2010/2010_exh_video.html](http://www.takeonepicture.org/exhibition/2010/2010_exh_video.html)); з'ясування потенційних переваг і підводних каменів застосування цього підходу);

5) планування роботи майбутніми вчителями (брейнстормінг, робота в малих групах);

6) інформування студентів щодо наступних кроків і оцінювання;

7) забезпечення учасників необхідними ресурсами (якісним зображенням картини, пам'яткою, веб посиланнями тощо) [5, с. 13 - 23].

Далі на практичних заняттях майбутні вчителі розробляють детальний план роботи з об'єктом в одній предметній області і складають рекомендації щодо подальшої міждисциплінарної роботи з ним. При необхідності студенти, які є зареєстрованими учасниками програми, можуть отримати онлайн консультацію з працівниками галереї. Свої розробки вони розміщують на спеціальній сторінці сайту Національної галереї "Student Project Space", доступ до якої мають також тьютори для коментування та здійснення моніторингу [4].

На сьогодні в ініціативі "The National Gallery ITE Cultural Placement Partnership" взяли участь близько 900 майбутніх учителів з шести британських університетів [2], серед яких Університети Оксфорд Брукс (Oxford Brookes University) і Лідс Метрополітен (Leeds Metropolitan University). Ініціативу підтримало багато закладів культури, зокрема Ашмолівський музей мистецтва та археології в Оксфорді (Ashmolean Museum of Art and Archaeology), Картинна галерея Уолкера в Ліверпулі (the Walker Art Gallery) та ін. Поступово рамки обох програм розширились: акценти змістились на співпрацю з регіональними культурними установами, роботу не лише з картинами, а і з іншими експонатами. Так, з урахуванням цих змін на основі успішно функціонуючої програми "Take one picture" Лондонська Національна галерея разом з Радою у справах музеїв, бібліотек та архівів (MLA) започаткували в 2009 році програму "Take One" [3]. Відповідні доповнення внесені до програм співробітництва установ культури із закладами підготовки вчителів.

Таким чином, як показала британська практика, програма "Take One..." є ефективним засобом розвитку креативності майбутніх учителів початкових класів, адже, готуючись до її реалізації, студенти здобувають нові знання щодо колекцій музеїв, які науковці називають "центрами креативності" і "осередками досягнень", що розвивають допитливість і заохочують до виходу за рамки очікуваного; майбутні педагоги розвивають уміння застосовувати міждисциплінарний підхід, який вчені тісно пов'язують з креативністю, зокрема комбінаційною (М.Боден); знайомляться з кращим досвідом креативної діяльності і мають всі можливості для творчого самовираження.

Література:

1. Department for Education and Skills. 'Learning Outside the Classroom' manifesto. - Nottingham: DfES Publications, 2006. – 22 p.
2. Initial Teacher Education at the National Gallery [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nationalgallery.org.uk/initial-teacher-education>.
3. Report on the evaluation of Take One: by Ecorys on behalf of the MLA. – Birmingham: Ecorys, 2011. – 78 p.
4. The National Gallery ITE. Student Project Space [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.nationalgallery.org.uk/initial-teacher-education/student-project-space/login.aspx>.
5. The National Gallery. Take One...Handbook for Museums, Galleries, Archives and Historic Sites. – London: the National Gallery, 2012. – 40 p.
6. The National Gallery. Take one picture [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.takeonepicture.org/about/index.html>.
7. Wyse D. The National Gallery Initial Teacher Education Cultural Placement Partnership: A Research Evaluation/ Dominic Wyse, Laura McGarty. – Cambridge: University of Cambridge Press, 2010. – 30 p.

Надійшло до редакції 24.03.2013 року